

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України
про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України
для реалізації положень Закону України «Про право на цивільну
вогнепальну зброю» (доопрацьований 06.07.2021),
внесений народними депутатами України Фрісом І.П. та іншими
(реєстр. № 5709 від 25.06.2021)

до першого читання

Міністерство юстиції України **підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України для реалізації положень Закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» (доопрацьований 06.07.2021) (реєстр. № 5709 від 25.06.2021) (далі – проєкт Закону) за умови врахування таких зауважень та застережень.

1. Підпунктом 5 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується статтю 191 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) викласти в новій редакції, якою, зокрема, встановити адміністративну відповідальність за порушення громадянами правил *транспортування* цивільної вогнепальної зброї, пневматичної зброї і бойових припасів.

Крім того, відповідальність за порушення встановленого Законом України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» *порядку носіння, зберігання, придбання, передачі чи збуту цивільної вогнепальної зброї, бойових припасів* дозволених законом у цивільному обігу пропонується визначити частиною першою статті 263 Кримінального кодексу України (підпункт 3 пункту 2 розділу I проєкту Закону).

При цьому варто зазначити, що чинна редакція статті 191 КУпАП передбачає відповідальність за порушення громадянами *правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів.*

Таким чином, у разі прийняття проєкту Закону в запропонованій редакції *за порушення правил зберігання та носіння пневматичної зброї* не буде встановлено ніякої відповідальності.

2. Підпунктом 7 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується статтю 193 КУпАП викласти в новій редакції, якою передбачити адміністративну відповідальність за *ухилення від реалізації* цивільної вогнепальної зброї і бойових припасів до неї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду після припинення дії документа на зброю.

Водночас частиною першою статті 36 проєкту Закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю та боеприпаси до неї» (реєстр. № 5708 від 25.06.2021) (далі – проєкт Закону № 5708) пропонується визначити підстави вилучення цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї органами **Національної поліції України.**

Крім того, *власник* цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів після їх вилучення *має право: відчужити* (продати, обміняти, подарувати) цивільну вогнепальну зброю та/або бойові припаси до неї іншим встановленим законом способом через юридичних осіб, які мають ліцензію на торгівлю цивільною вогнепальною зброєю та бойовими припасами до неї або через відповідні органи Міністерства внутрішніх справ України, або шляхом укладення цивільно-правових договорів (купівлі-продажу, міни, дарування), які підлягають нотаріальному посвідченню; *передати цивільну вогнепальну зброю та бойові припаси органам Національної поліції України*; у встановленому законодавством порядку *привести цивільну вогнепальну зброю до стану нейтралізованої*.

Вилучені цивільна вогнепальна зброя та бойові припаси можуть бути передані для реалізації або *утилізації* при наявності письмової згоди на це власника зброї (спадкоємця) або його законного представника (частини перша, друга статті 37 проекту Закону № 5708).

При цьому проектом Закону не встановлено строків або обов'язку власника цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів щодо її реалізації після припинення дії документа на зброю.

Таким чином, запровадження адміністративної відповідальності за дії, обов'язковість виконання яких не підтверджена імперативними нормами Закону, порушує принцип правової визначеності та потребує відповідного перегляду.

3. Підпунктом 8 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до статті 194 КУпАП, передбачивши адміністративну відповідальність за порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу цивільної вогнепальної зброї, пневматичної зброї і бойових припасів.

При цьому санкцією частини другої статті 194 КУпАП у редакції проекту Закону передбачено накладення штрафу від двох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вважаємо, що зазначені санкції є надмірними та не узгоджуються з положеннями Кримінального кодексу України (далі – КК).

Так, відповідно до статті 12 КК кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. Кримінальним проступком є передбачене КК діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. Нетяжким злочином є передбачене КК діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

Таким чином, запропоновані у частині другій статті 194 КУпАП у редакції проекту Закону санкції суперечать принципу пропорційності (адекватності) покарання та вчиненого правопорушення.

4. Підпунктом 14 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується КУпАП доповнити новою статтею 266¹, якою передбачити *тимчасове* вилучення в особи цивільної вогнепальної зброї та огляд на стан алкогольного та/або наркотичного сп'яніння (нетверезий стан).

Так, до осіб, які здійснюють транспортування або носіння цивільної вогнепальної зброї і щодо яких є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного та/або наркотичного сп'яніння (нетверезому стані), застосовується *тимчасове вилучення цивільної вогнепальної зброї* та огляд такої особи на стан алкогольного та/або наркотичного сп'яніння (нетверезий стан) в порядку, передбаченому статтею 266 КУпАП.

При цьому запропонована стаття 266¹ КУпАП у редакції проекту Закону не визначає механізму її реалізації, а саме: не визначено уповноважених посадових осіб, які будуть застосовувати тимчасове вилучення цивільної вогнепальної зброї, та граничного строку, протягом якого застосовуватиметься таке вилучення.

Для прикладу слід звернути увагу, що в КУпАП на сьогодні вже визначаються особливості тимчасового вилучення поліцейським посвідчення водія (стаття 265¹ КУпАП), тимчасового затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції (стаття 265² КУпАП), тимчасового затримання транспортних засобів інспекторами з паркування (стаття 265⁴ КУпАП).

Крім того, примітка до статті 266¹ КУпАП у редакції проекту Закону, яка розкриває зміст «стану алкогольного та/або наркотичного сп'яніння (нетверезого стану)», є зайвою, оскільки частиною першою цієї статті КУпАП визначено, що огляд особи на стан алкогольного та/або наркотичного сп'яніння (нетверезий стан) проводитиметься в порядку, передбаченому статтею 266 цього Кодексу. Також слід звернути увагу на те, що редакція статті 266 КУпАП не оперує таким поняттям, як «нетверезий стан».

З огляду на викладене стаття 266¹ у редакції проекту Закону потребує суттєвого доопрацювання.

5. Підпунктом 1 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується статтю 36 КК викласти в новій редакції, якою на відміну від чинної редакції статті 36 КК не передбачено *поняття перевищення меж необхідної оборони*.

При цьому заподіяння особою, яка обороняється, значної шкоди нападникові об'єктивно не завжди може відповідати характеру посягання та реальній обстановці захисту, а саме співмірності при застосуванні меж необхідної оборони та їх перевищенні, що в майбутньому призведе до непритягнення до кримінальної відповідальності таких осіб.

Також слід зазначити, що розробниками проекту Закону при вилученні положень статті 36 КК *про перевищення меж необхідної оборони* не враховані положення Особливої частини КК, а саме стаття 118 КК «Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення» та стаття 124 КК «Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення», якими передбачено кримінальну відповідальність за перевищення меж необхідної оборони.

Крім того, запропонована редакція частини четвертої статті 36 проекту Закону в частині застосування особою будь-якої зброї чи будь-яких інших

засобів чи предметів у випадку здійснення захисту від особи, яку виявлено на місці злочину під час вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину та яка із застосуванням сили чи з погрозою її застосування намагається втекти з місця злочину або перешкоджає поверненню майна, яким протиправно заволоділа, суперечить положенням статті 38 КК, оскільки правомірність дій щодо затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, і доставлення її відповідним органам влади регулюється саме цією статтею.

Також потребують узгодження між собою положення частин першої та четвертої статті 36 КК, оскільки частиною першою передбачено, що необхідною обороною є *застосування або вчинення інших дій особою, яка захищається, при цьому частиною четвертою встановлено випадки застосування особою, яка обороняється, будь-якої зброї чи будь-яких інших засобів чи предметів, за наявності яких виключається кримінальна відповідальність.*

Крім того, примітка до статті 36 КК у редакції проекту Закону не відповідає вимогам нормопроектувальної техніки, оскільки за загальним правилом у примітках до статей Особливої частини Кодексу надається тлумачення того чи іншого терміна, яке повинно кореспондуватись з положеннями первинного законодавства, дається визначення, коли ті чи інші поняття не є загальнозрозумілими або не визначені в інших нормативно-правових актах і є суто кримінально-правовими, або вказується розмір майнової шкоди.

При цьому наведені в примітці поняття не можна вважати такими, що належать виключно до сфери кримінального права.

6. Підпунктом 3 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується положення статті 263 КК викласти в новій редакції, приміткою до якої зазначити, що дії, пов'язані із виготовленням і зберіганням аналогів старовинної вогнепальної зброї, незалежно від мети її виготовлення, не містять складу злочину і не мають наслідком кримінальну відповідальність за цією статтею. При цьому положеннями чинної редакції статті 263¹ КК передбачена відповідальність за незаконне виготовлення, переробку чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміну її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

При цьому предметом злочину, передбаченого статтею 263¹ КК, є будь-яка вогнепальна зброя.

Враховуючи викладене, проект Закону потребує відповідного доопрацювання.

Міністр юстиції України

Денис МАЛЮСЬКА

_____ 2021 р.